

RUDAR

••• Glasilo slovenskih rudarjev •••

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krome, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Prvi maj.

Kadar se ogrejejo hladne sape v gorkoti spomladanskega solnca, kadar se zopet zasveti nad nami spomladansko nebo, čudovito lepo v svoji mehki sinjini, kadar se okiti zemlja z zelenjem in cvetjem ter si da zapeti pesem življenja in spomladi od zboru ptičev — v tem lepem času obhajamo mi proletarci svoj praznik. Tedaj se zberemo in gremo v izprevedu, ki je dokaz naše moči in vzajemnosti, ki je proslava našega dela.

Nekaj veličastnega in velikega je v praznovanju prvega majnika. Veličastnega in pomembnega zato, ker ga praznuje razred zatiranih v živi zavesti svoje razrednosti. Živeje kakor kdaj se zavedajo delavci ta dan, da morajo vsi proletarci v eno bojno vrsto, ki bo obrnila svoje kopje proti kapitalizmu.

Zato je prvi maj tudi praznik naše vzajemnosti. Jasno se zavedamo, da bomo le tedaj kaj dosegli, ako smo drug za drugega; kakor hitro pa se bo to zgodilo, dosegli bomo vse. Kajti delo naših rok je ustvarilo človeško kulturo, delo naših rok ustvarja življensko potrebščino; zato je samo treba, da se zavemo svoje sile, da jo obrnemo na en cilj in tedaj bo ves delavski razred zapraznoval vstajenje.

Letošnji prvi maj pa praznujemo v še posebno važnem času. Ravno tisti hip, ko bi se imelo udeležiti socialno zavarovanje in bi se imele skleniti razne važne postavbe za rudarje, ravno tisti hip je vlada razpustila parlament. Težko si je misliti bolj upravičeno zahtevo kakor je socialno zavarovanje. Koliko so se delavci trudili in bojevali za to važno zahtevo in zdaj je vse delo zastoj! Zakrivile pa so to nesramnost v prvi vrsti meščanske stranke, pa tudi vlada ima težek del krivde radi razpusta na vesti. Če delavec ostari in oslabi, izgubi pravico do življenja, kajti nobena postava in nobena uredba mu ne

priskrbi tega, kar rabi za življenje. In prav sedaj, ko bi se bilo imelo to odpraviti, gre vlada in razpusti parlament. Zato praznujemo letošnji prvi maj v znamenju najhujšega protesta proti Bienerthovi vladi in proti meščanskim strankam, ki so glavni krivci, da je delavstvo tako silno oškodovano. Delavstvo, ki praznuje prvi maj, glasno kliče, da si ne bo dovolilo več takih brezobzirnosti, ki mu tako silno škodijo.

Obenem pa je letošnje praznovanje prvega majnika prvo znamenje za volilni boj. In ta volilni boj je posebno velikega pomena, saj gre za to, da delavstvo z glasovnico v roki pokaže, kako zelo obsoja razdirajoče delovanje meščanskih strank. Čim več glasov bo oddanih za socialno demokracijo, tem krepkejši bo protest proti meščanskim strankam, tem bolj se bodo bale protidelavske stranke uganjati delavstvu sovražno politiko. Zato bo poseglo delavstvo z vso silo v volilni boj, zdrnilo bo v slehernem delavcu razredno zavest, da bo volil socialnega demokrata.

Da proslavimo delo, da pokažemo vzajemnost, da pokažemo potrebo organizacije, da protestiramo proti meščanskim strankam in da posežemo s tem dnem z vso silo v volilni boj za stranko delavskih koristi, za socialno demokracijo: to so tista velika, pomembna znamenja, ki dajejo letošnjemu praznovanju prvega maja posebno važnost in znamenitost.

Klerikalna sleparija v brežiškem, sevniškem in laškem sodnem okraju. Benkovič na delu.

Benkovič razpošilja na razne klerikalne župane pisma, s katerimi prosi, da naj izpustijo socialnodemokratske in liberalne volilce iz volilnega

imenika. Lazi tudi osebno po Trbovljah, nagovarja rudniškega ravnatelja in župana, da naj se napravi oba volilna lokala pri trboveljski cerkvi, da bi otežkočil rudarjem iti glasovat dne 13. junija t. l. V Loki pri Zidanem mostu se trudi, da bi preprečil volilno sekcijo. Na Zidanem mostu nagovarja, da naj napravijo državnozbornske volitve za celo občino, tudi za volice iz Zidanega mosta, samo na Loki v kakšni hiši v drugem nadstropju. Lazi že blizu 14 dni po volilnem okraju in daje nasvete svojim zaupnikom in klerikalnim županom, kako se naj pripravljajo za obrekovanja socialnodemokratske stranke in nje kandidata. Nek klerikalni zaupnik nam je pravil, da mu je Benkovič dejal, da takoj, ko izve, kdo bo kandidat, da ga bo ravnotako obdelal kakor pred štirimi leti Roša: da mu bo očital tatvino in vse in s tem že zbegal volilce. Dejal je, takrat, ko so mi bili liberalci nevarni, sem obdelal taiste tako, sedaj so pa socialni demokrati bolj nevarni, pa bom socialnedemokrate s takimi sredstvi uničil. Da se mu zdijo socialni demokrati nevarni, kaže tudi sledeča okrožnica, ki jo je razposlal na svoje zaupnike:

Celje, dne 21. 4. 1911.

Vaše blagorodje!

Kakor Vam znano, postavili so me zaupni shodi dne 17. t. m. v Brežicah, Reihenburgu, Laškem trgu in Trbovljah kandidatom za državnozbornske volitve dne 13. junija 1911. Kandidaturo sem sprejel, četudi sem imel pomisleke iz osebnih razlogov. Usojam si, obrniti se na Vas kot enega najbolj uglednih mož v Vašem okraju, da Vam kratko razložim svoje stališče. Jaz kandidiram na agrarnem programu S. K. Z. kot dela programa vseslovenske ljudske stranke na Slovenskem. Od nasprotnikov pridejo v tem boju našega volilnega okraja v poštev samo socialni demokrati, ki so tudi po svojem programu in svojih delih najbolj nevarni. Po zanesljivih poročilih iz vseh krajev volilnega okraja ne pride nobena druga stranka

LISTEK.

O trebušnem tifusu.

Piše dr. Tomo Zarnik.

(Konec.)

Pred in po kopeli se da bolniku kozarec vina. Po kopeli naj se bolnika krepko po vsem životu suho odrgne, okrog nog se polože z gorko vodo napolnjene steklenice. Pri omotici ali močnem živčnem razburjenju vplivajo jako ugodno kopeli od 30° C s polivanjem glave in hrbtenice z mrzlo vodo. Za stare, slabotne, slabokrvne in močno rejene bolnike ali take, pri katerih srce jako slabo utriplje, kar se pozna na malem, kratkem in površnem, ter jako hitrem utripanju žile niso kopeli, za take zadostujejo ovitki z rjuhami, katere so bile namočene v 15—18° C gorki vodi. Taka rjuha se izžme in se v njo zavije bolnika za pol ure. Potem se ga pa krepko suho obrublje. Mesto takih ovitkov zadostujejo tudi umivanja z mrzlo vodo in očetom (jezikom) v razmerju 4 : 1.

Kopeli se vendar ne smejo rabiti pri krvavitvah v črevesih, pri vnetju potrebušnice in pri velikih slabostih bolnika.

Pri krvavitvah v črevesu mora ležati bolnik čisto mirno, na trebuh se devajo obkladki z mrzlo (ledeno vodo) ali z ledom napolnjeni mehurji. V črevo se po navodilu zdravnika vbrizgava

mrzla voda, kateri je pridejano na 1 liter 2 grama tanninov (čreslove) kisline. Seveda se morajo dajati od zdravnika predpisana zdravila zoper krvavitev z vso natančnostjo. Ledeni mehurji na trebuh vplivajo tudi blagodejno pri močnem napevanju (meteorizmu) in vnetju potrebušnice.

Pri meteorizmu je tudi jako dobro upeljati v mastnico gumasto cev.

Zoper veliko živčno razdraženost z deliciji in slabim spanjem se devljejo ledeni mehurji ali obkladki z mrzlo vodo na glavo.

Pri srčnih slabostih se da bolniku nekoliko pristnega močnega kuhanega vina, kave, ruskega čaja, devljejo se goršični oblizi na prsa ali pa se drgnejo prsa z etrom.

Za hrano služi bolniku najboljšo mleko, katero se dobro zakuha in potem shladi. Tako shlajeno mleko se da bolniku vsake pol ure polovico do cel kozarec. Če ga bolnik težko vzame, se mu primeša nekoliko kave, čaja, juhe in pridane nekoliko soli. Poleg mleka se tudi lahko da nekoliko čiste mesnate juhe, v kateri se razdele 1—2 sveži jajci.

Pri hudi driski so vkuha v mleko nekoliko kakao ali čokolade. Zoper žejo je najboljša čista studenčnica, katera se časih nadomesti s kako mineralno vodo (Preblavski, Gießhübler, Selters itd). Vendar se pa ne smejo pri napevanju (meteorizmu) rabiti mineralne vode, katere imajo veliko ogljikove kisline v sebi. Če že ni drugače, naj se pa taka voda v odprti steklenici dobro

segreje in potem shladi. Tako mineralno vodo potem bolnik lahko brez skrbi pije.

Vina zoper žejo ni za dati. Samo pri slabotnih starih ljudeh, pri srčnih slabostih in pri pijancih se ga more nekoliko dati.

Tekočo hrano zavžijo bolniki tako dolgo, dokler traja vročina (mrzlica). Šele če je že temperatura štiri dni normalna (36,8° C) se začne bolniku dajati mlečni gres, prve dni še bolj redek, pozneje bolj gost. Če sedaj temperatura nič ne poskoči se poskusi šele 7 dan z mesom. V slučaju, da temperatura pri mesu zopet poskoči se pride zopet k tekoči hrani z mlekom in čisto juho. Meso se da prve tri dni surovo, fino nastrgano s soljo in poprom in sicer prvi dan kakih 50 gramov, drugi dan 75, tretji dan 100 gramov. Če ga bolnik ne mara, se poskusi s fino nastrgano šunko.

Deset dni potem, ko je padla vročina, se še lahko poskusi s pešeno teletino in kako lahko prikuho. Če se to dobro prenese se pride počasi k normalni hrani. Ko se meso obnese se lahko začne tudi z belim kruhom, kateri pa mora biti prve dni še v mleku namočen.

Opozarja se, da je glede hrane vedno vprašati ordinujočega zdravnika. Bolniki, imajoči še vročico, zahtevajo od svojcev tudi hrane, posebno kruha. V nevednosti se jim to dovoli in v par dnevih so mrtvi. Veliko ljudi leže v prezgodnji grob ravno zaradi tega, ker pričnejo prezgodaj z zavživanjem trde hrane.

v poštev, tudi neodvisna kandidatura bi bila samo v korist socialnim demokratom, ki ima svojo največjo moč v Trbovljah, Hrastniku, Zidanemu mostu in nekaj tudi po drugod (cirka 2500 glasov); resen boj se bo vršil samo med menoj in socialnodemokratskim kandidatom. Zaraditega vas prosim, da me podpirate pri moji kandidaturi, ali vsaj posredno ne podpirate kakšne druge kandidature, ki bi bila brezuspešna. Program S. K. Z. Vam je znan, pa tudi v okvirju programa bom našel priložnost in možnost zastopati svoje kmečke volilce, potegovati se za koristi od mene zastopanih krajev. S svojimi volilci hočem še osebno priti v stik na volilnih shodih.

Velepoštovanjem udani

Dr. Ivan Benkovič
državnozborni kandidat.

Gospod kandidat Benkovič, ki sedaj uči klerikalne reveže, kako naj separirajo pri volitvah, in se hlina kmečkim volilcem, je glasoval v državnem zboru proti predlogu Schrammla in Rennerja dne 28. novembra 1907, proti predlogu Hannuscha dne 29. oktobra 1909, proti predlogu Raimunda Davida dne 1. decembra 1910. Vsi ti predlogi so bili stavljeni, da bi imeli od njih korist kmečki volilci, ali Benkovič jim ni tega privoščil. Zaraditega je tudi sokriv velikanske bede med kmečkim ljudstvom v brežiškem sodnem okraju, kjer se najdejo kmečke družine, ki zaradi narasle draginje po dva meseca ne vidijo kruha v svoji hiši. Benkovič je tudi sokriv velike bede med rudarji in drugimi industrialnimi delavci, ko je pomagal pokvariti trgovsko pogodbo s Srbijo in Rumunsko. Volilci! Spominjajte se, kaj Vam je obetal pred štirimi leti, storil pa prav nič! Kmetom je delil takrat celo gozde. Delavcem vseh, vrst tudi rudarjem je obetal vse mogoče, ali storil ni ničesar, pač pa je nasprotoval vsakemu predlogu, ki bi imel koristiti nižjim slojem. Volilci! Če se zavedate svojih interesov, potem veste, kakšen mora biti odgovor Benkoviču in njegovim pajdašem na dan 13. junija.

Gibanje rudarjev v Ljubnem in Fohnsdorfu.

Kakor smo svoj čas poročali, so stavili rudarji zgoraj imenovanih okrožij zahteve na alpsko montansko družbo. Delavci so zahtevali dvajsetodstotno izboljšanje gosposkih plač, dvajsetodstotno izboljšanje pogojnih plač pri temperaturi 30 stopinj Celzija in več, pri vodnih in močvirskih (Sumpf) delih šesturni delavni čas in 6 kron plače za šiht. Nadalje so zahtevali, da se radi plačilnega gibanja nihče ne sme odpustiti iz dela. Te zahteve smo stavili pred enim mesecem in končno je zdaj alpina nanje odgovorila. Dasi je znano, kako ogromne dobičke dela alpska montanska družba, vendar je bil njen odgovor tak, da je moral opravičeno razburiti vse delavstvo. Za marsikatero zahtevo se alpina niti zmenila ni, druge pa je zopet prav hinavsko zavila. Zategadelj se je zbralo delavstvo iz Ljubna in Fohnsdorfa na dveh ogromno obiskanih shodih in sicer v soboto dne 8. aprila v Ljubnem, drugi dan v nedeljo pa v Fohnsdorfu, kjer je odgovorilo alpini. Na obeh shodih je poročal sodrug Zwanzger. V Fohnsdorfu je posegel v debato tudi sodrug Schaflechner. Na shodih se je primerno osvetlilo zahrbtno ravnanje alpine in njenih pomagačev. Na obeh shodih se je predlagala resolucija, ki se je tudi enoglasno sprejela. Resolucija poudarja, da alpina niti približno ni ustregla zahtevam rudarjev. Resolucija tudi izjavlja, da povprečne plače niso tako velike kakor bi bilo treba v sedanji draginji, da so rudarji vsled tega izzivalnega početja alpine postavljeni pred najhujše konsekvence, da pa za sedaj še ne prično z večjim gibanjem, pač pa naročajo strokovnim odposlancem, da izroče alpini novo vlogo, kjer se iznova zahteva!

1. Vse gosposke plače se morajo izboljšati.

2. Pri temperaturi 30 stopinj Celzija in čež se mora delovna doba tako razdeliti, da je šiht po šestih urah končan. Dovoljena priklada v znesku 1 krone za šiht se mora izplačati vsakemu možu za šiht.

3. Odtrgavanje gosposkih plač pri rovih Schutzensengel in Wartinberg se odpravi in se uvede prejšnje razmerje, s priklado dovoljenega zvišanja za gosposke plače.

4. Pri strojnikih rova Münzenberg-Schutzengel se mora uvesti prejšnje razmerje, plače se mora povečati z dovoljenim izboljšanjem za gosposke plače.

5. Za vodna in močvirska dela se mora določiti posebna plača.

6. Delavci v Seegrabnu in Münzenbergu, ki imajo mesečno plačo, morajo dobiti 10 kron draginjske doklade.

Resolucija tudi izjavlja, da se bodo delavci z vsemi silami pripravili za bodočnost, da dosežejo svoje zahteve. To pa je možno le na ta način, ako vsakdo vstopi v rudarsko organizacijo. Kadar bodo rudarji to storili, tedaj mora priti do uspeha. Mi smo mnenja, da je alpina delavcem že dostikrat pokazala, kako zvito jih vodi za nos. Temu pa se da odpomoči samo z organizacijo.

Zakaj se moramo organizovati?

Nobeno sodobno gibanje se ne pojavlja tako silno in močno kakor delavsko gibanje. V vseh državah vidimo mogočen razvoj organizacije, povsod si stojita nasproti delo in kapital. Čim močnejša, silnejša in vplivnejša postaja organizacija delavstva, tem tesneje in enotneje sklepa kapitalizem svoje vrste in tem hujši boj se bje med obema nasprotnima razredoma, med proletarijatom in kapitalizmom. Razred kapitalistov uporablja vsa sredstva, da bi si ohranil svoj sveti dobiček in svojo moč, razredno zavedno delavstvo vsega sveta pa zahteva svoje državno-pravne pravice iz dela z vso pravico na to, da bo moglo živeti življenje, vredno človeškega dostojanstva.

Ako premislimo, kako silne napredke je doseglo delavstvo s svojo organizacijo, koliko si je že izboljšalo svoj položaj z njeno močjo, tedaj nam je skoro nerazumljivo, da je še toliko ogromno število delavcev, ki še niso organizirani in stoje izven bojnih vrst tega velikega, delavstvo osvobojajočega gibanja.

Pred dvema desetletjema je bila delavska organizacija še slaba, majhna in podjetniki so se ji posmehovali; toda iz te majhne četice prvih bojevnikov je polagoma narasla ogromna armada, ki ima v svojih vrstah milijone zavednih delavcev. In ta armada je tisto mogočno orožje, ki se ga podjetniki tako boje in ga prav radi tega tudi močno sovražijo. In ako se še dandanes dobe delavci, ki so mnenja, da je organizacija brez koristi, tedaj jim lahko z živimi zgledi dokažemo, da še nikdar ni doseglo nobeno delavstvo takih uspehov v razmeroma tako kratkem času, kakor jih je doseglo socialnodemokratsko delavsko gibanje.

Ni nam treba predaleč posegati. Pred dvajsetimi leti je bil delavec popolnoma brezpraven, zaničevan in brezobzirno izkoriščen. Plače so bile sramotno nizke, delalo se je po 12 do 15 ur in še dalje, z delavci se je ravnalo čisto naravnost nečloveško. V zdravstvenem oziru se ni ukrenilo prav nič, da bi se varovalo zdravje in življenje delavcev.

In če prav so danes plačilne, delavne in življenske razmere take, da je v tem oziru še marsikaj zeleti, vendar mora priznati vsak še tako kratkoviden delavec, da so se razmere močno izboljšale. To pa se je zgodilo samo s pomočjo organizacije. Organizacija delavcev je iztrgala podjetnikom precejšnja izboljšanja pri plačah ter je priborila krajši delovni čas; tudi ravnanje z delavci je bolj dostojno, in vsaj nekoliko se je storilo tudi v zdravstvenem oziru. Nadalje varuje organizacija delavca pred brezobzirnostjo podjetnika, da ta ne more z njim počenjati, kar bi se mu poljubilo. Daje mu pomoč, kadar je brezposeln in ga tako varuje najhujše bede. Organizacija je tudi že priborila delavstvu najvažnejše državno-pravne pravice in je osvobodila delavstvo iz velike politične sužnosti. Taki uspehi gotovo zaslužijo, da se zanje vodi boj in se zanje žrtvujejo tudi velike žrtve. Pri tem pa moramo še pomisliti, da je organiziran samo en del delavcev in da je še mnogo število takih, ki so stali izven bojnih vrst organizacije. Lahko si mislimo, kako silne uspehe bi mi lahko dosegli, ako bi se zavedel vsak delavec svoje razrednosti ter bi krepko stopil ob stran svojih tovarišev!

Kljub doseženim uspehom pa ne smemo pozabiti, da smo dosegli šele majhen del tega, kar smo si postavili za svoj cilj. Velike in razno-

vrstne so naloge, ki jih moramo izpolniti mi organizirani in razrednozavedni delavci.

In še nekaj je treba povedati. Čim bolj je rasla moč združenega delavstva, čim silnejše se je javljala vzajemnost združenega delavstva, tem hujši je bil tudi odpor od podjetniške strani. Dandanes stoje našim delavskim organizacijam močne podjetniške organizacije nasproti, ki imajo namen z vsemi silami se upreti sleherni zahtevi delavstva. Da, te podjetniške organizacije imajo še drug namen: iztrgati hočejo delavcem izboljšanja, ki so si jih priborili, razbiti jim hočejo organizacijo, da bi jih tako popolnoma zasušili. Da se to ne zgodi, je nujna potreba, da vsi avstrijski delavci strnejo svoje vrste ter se organizirajo do zadnjega moža.

To so splošne opazke, ki veljajo za vse delavce, torej tudi za avstrijske in posebe še za slovenske rudarje.

Tudi rudarji so s pomočjo organizacije marsikaj dosegli, dasi njih želje še davno niso izpolnjene. Ker torej čakajo rudarje še velike naloge, ako hočejo doseči svoje zahteve, zato morajo nastopiti složno in edino kot dobro izvežbana bojna četa. Složno in edino pa bodo nastopali tedaj, ako se vsi organizirajo. Organizirati pa se morajo tudi zato, da bodo imeli denarna sredstva za velike gospodarske boje. To je jasno, kakor beli dan, zato je najsvetejša dolžnost vseh neorganiziranih rudarjev, da stopijo v Unijo, ki je osrednja organizacija vseh avstrijskih rudarjev.

Rudarji, čas je resen! Zdrava pamet vam mora povedati, da je samo eno, kar vas mora privedi do zmage in to je: **Organizacija!**

Strokovni pregled.

s Zapisnik odborove seje rudarske zadruge II. skupine c. kr. okrožnega rudarskega urada Celje in za rjavi rudnik Zagorje ob Savi dne 10. m. l. 1911 ob 9. uri dopoldne v Delavskem Domu v Trbovljah s sledečim dnevnim redom:

1.) Posvetovanje dveh števil od c. kr. rudniškega urada Celje št. 849 in 877.

2.) Razni nasveti.

Navzoči so: Načelnik Franc Peterlin II, Repovš Martin III, Urlep Ivan, Majdič Fl., Mastnak Franc; načelnik konštatira, da je seja sklepčna in imenuje odposlanca Martina Repovša za zapisnikarja.

ad 1.) K prvi točki prečita načelnik odgovor c. kr. rudniškega urada Celje zgoraj omenjenih sistiranih števil; se vzame na znanje; vendar odbor izreka željo, da se naprosi rudniški urad, da se prej ko možno, skliče zborovanje druge skupine, pri katerem zborovanju se vnovič sklene izplačati dotičnih 1000 kron. Odbor pozivlja c. kr. rudniški urad, da se v najkrajšem času skliče veliki odbor, ki § 126. pravil prenaredi, in sicer po sklepu zapisnika od 11. svečna 1911.

ad 2.) Ker se k tej točki nihče ne oglasi, zaključí načelnik sejo.

Martin Repovš III. m. p. Franc Peterlin II. m. p. zapisnikar. načelnik.

s Kolike koristi so strokovne organizacije. Kot podporo svojim brezposelnim članom so izdale strokovne organizacije 1. 1909.!

na Angleškem	9,320.000	mark
„ Holandskem	645.832	„
„ Danskem	899.638	„
„ Švedskem	255.726	„
„ Norveškem	92.682	„
„ Finskem	10.673	„
„ Nemškem	8,556.909	„
v Avstriji	1,249.462	„
na Ogrskem	317.888	„
v Bosni in Hercegovini	6.262	„
„ Srbiji	11.186	„
„ Švici	6.385	„
„ Italiji	66.098	„
na Hrvatskem	10.000	„

Podatki nam niso še znani iz nekaterih važnih industrijskih držav: Belgije, Francije, Amerike i. t. d. Z njimi zaeno so samo v enem letu izdale strokovne organizacije za podpore brezposelnikom okrog 40 milijonov.

s Socializiranje rudarstva. V francoskem parlamentu je predložila vlada tekst novih zakonskih odredb glede koncesij za rudokope. Vlada hoče, da se te odredbe razpravljajo in sprejmejo v parlamentu zaeno s finančialnim zakonom. Na ta nujni način si hoče vlada zagotoviti sprejetje zakonskih izprememb o rudokopih, kar bi se ji drugače rednim potom težko posrečilo. Temelj reforme, kakor jo predlaga francoska vlada, je ta,

siromaku, da bi se z njim opomogel. Kako smešne so vendar besede o milosrčnosti in ljudski naravi! Vsak dan se dogajajo ubogi samomori, tatvine in vsakojaki zločini — ki nastajajo vsled velike bede. Koliko jih je, ki zblaznijo od siromaštva in gladi, a srca razsipnih dam so se vnela za pse in mačke! Ali si je mogoče misliti večjo ironijo? Vsi vemo, da je vzrok vseh nevolj in vsega zla na svetu današnja uredba, ki je potrebna, če hočemo doseči kdaj boljšo bodočnost, da se iz temelja uniči in preuredi. Pa zakaj nam potem govore o ponižnosti in milosrčnosti? Zakaj nam raje ne govore o nenasitnosti in objesti napram nam in o svojem izkoriščanju, ki poraja bedo in nesrečo ogromnih množic? V dvajsetem veku kulture in civilizacije so psi bolj priznani kot delavci — ustvaritelji vsega bogastva in edini gospodarji celega sveta. Družba mora ustvariti pogoje, po katerih bo omogočen obstanek in napredek vsega človečanstva brez izjeme. Ali današnja družba bogatinov in parazitov noče niti, da čuje o žalostnem življenju delavnega naroda. — Njihova „pravičnost“ in „človečnost“ se izčrpava torej v edini skrbi za živali, delavci naj pa crkavajo gladi — dokler so neumni in nezavedni!...

r Ne potuj v Ameriko! Kakšne razmerje vladajo danes med delavci v Ameriki, to naj priča dejstvo, da je v Milwaukee 25.000 brezposelnih delavcev in ravno toliko v New-Yorku in v Chikagi. S posebnimi težkočami se morajo boriti oni, ki niso večji angleškega jezika in to neznanje služi tamošnjim izkoriščevalcem kot dobra pretveza za vse mogoče prevare delavcev. Zato se pač ne more dosti poudarjati: Ne potujte v Ameriko!

r Svetovna trgovina 1909—1910. Po stagnaciji svetovnega gospodarstva v letih 1907/8. se je pričela l. 1909. svetovna trgovina zopet polagoma dvigati, leta 1910. pa je je najbolj dvignila. V zadnjih dveh letih je v vseh šestih državah, ki pridejo za svetovno gospodarstvo najbolj v poštev, promet z inozemstvom tako pri izvozu kakor pri uvozu znatno narasel. Skupni promet je znašal pri sledečih šestih državah milijonov mark:

	l. 1909.	l. 1910.
Velika Britanija	20.459	22.624
Nemčija	15.719	16.626
Združene države	12.288	14.391
Francija	9.691	11.940
Belgija	5.097	5.580
Švica	2.187	2.357

r Požrešni militarizem. Človeku se zježijo naravnost lasje, če čita o ogromnih milijonih, ki jih kapitalistične države leto za letom mečejo v žrelo militarizma. In te strašne žrtve še od leta do leta naraščajo, dočim so izdatki, ki se izdajajo za kulturne in socialne potrebe ljudstva, naravnost minimalni. Po proračunskem izveščju madjarskega parlamenta so državni izdatki evropskih držav v 25 letih, od leta 1883. do 1908. narasli povprečno za 101 procent. V Nemčiji za 244, v Avstriji za 139,1, na Ogrskem in Hrvaškem za 119, v Italiji za 34 procentov. Po tem je prišlo leta 1883. letno na enega prebivalca 55 kron državnih izdatkov, leta 1908. pa 86,6 kron. Ni pač treba še posebej naglašati, da je največji del teh izdatkov požrl militarizem. Poleg zaščitnih carin so izdatki za vojsko in mornarico glavni vzrok draginji, ki neprenehoma narašča. A kakšno razmerje postaja med izdatki za kulturne in socialne potrebe in izdatki za oboroževanje, to nam prikazuje sledeča tabela:

	Izdatki za kulturne in socialne potrebe: milijonov	Izdatki za oboroževanje: mark:
Angleška	300—	1576
Francija	120—	12467
Nemčija	80-90	2250
Avstro-Ogrska	26—	5856
Danska	9-84	42-1
Norveška	3-42	33-8
Španska	3-60	195-4

Razmerje:

Angleška	1:5
Francija	1:10
Nemčija	1:28
Avstro-Ogrska	1:22
Danska	1:43
Norveška	1:11
Španska	1:217

Tem številkam pač ni treba še komentarja, ker same po sebi dosti glasno govore, da je militarizem največje zlo, največji parazit in uničevalec narodnih mas. Militarizem ne pospešuje produkcije, temveč jo ovira. On nam ne zagotavlja miru, kakor se nam toliko in tolikokrat pripoveduje, marveč spravlja ta mir v trajno nevarnost. Oboroževanje bo prenehalo in vojne bodo nehale samo takrat, kadar ne bo več pogojev za med-

sebojno klanje narodov, kadar se zruši kapitalistični zistem in se na njega razvalinah vzpostavi socialistična družba.

Kdo plačuje davek in za kaj. Jako napačni pojmi vladajo glede davčnih virov, ki jih država prejema za svoje potrebe. Zaraditega priobčujemo tukaj pregled direktnih in indirektnih davkov. Proračun direktnih davkov za 1911 je naslednji:

	mil. kron
pridobinski	367
davek del. družb	665
rentni davek	107
osebna dohodnina	810
mezni davek	36
zemljiški davek	532
hišni razredni davek	105
skupaj	2622

Velik del teh davkov plača delavstvo, tako na pr. osebne dohodnine, zemljiški in hišni davek. Priračunimo pa gorenjim davkom še 1912 milijonov kron državnih dohodkov od kolkov in pristojbin ter prištevajmo vse te davke v znesku 4534 mil. kron posestnim slojem. Sedaj si pa oglejmo še indirektno davke, ki jih plačuje izvečine ljudstvo in ki so za leto 1911. proračunjeni naslednje:

	mil. kron
carina	1654
hišno najemniški davek	1026
davek na žganje	957
" " pivo	775
" " sladkor	1446
" " petrolej	220
" " vino in mošt	135
" " meso in mesnine	172
drugi užitn. davki	75
davek na vozne karte	225
čisti dohodek loterije	138
" " soli	304
" " tobačne rež.	1858
skupaj	8985

Posestni sloji prispevajo torej k državnemu hiševanju 4535 milijonov kron, neposestni sloji pa 8985 mil. kron. Nastane pa vprašanje, za koga se porabi zopet velik del teh državnih dohodkov. In tu nam zopet pokažejo številke, da plačuje država kapitalistom zopet nazaj za obresti od državnega dolga 419 mil. kron in vrhutega plačuje še dolg. In poleg tega izdatka podpira še država plovne družbe, nagrade veleposestnikom in veležanjekuhom in drugim kapitalističkim podjetjem in bogatašem. Majhni direktni davki in veliki indirektni davki, oboji so napeljani zopet v žep kapitalistov.

Čitajte „Rudarja“!

Izdelovanje drož.

Edina narodna tvrdka te stroke opremljena z najnovejšimi stroji. Gospode pekarje, molarje in trgovce vabim, da poskusijo drože domačega izdelka. Od štirih kilogramov naprej pošiljam po pošti franco.

Prva ljubljanska izdelovalnica žitnih drož.

Maks Zalokar, Ljubljana.

27-2

Občno konsumno društvo v Trbovljah

se priporoča svojim članom za nakupovanje vseh življenskih potrebščin kakor tudi manufakturnega blaga po najnižjih cenah.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da obžalujem besede, katere sem bil v pričo občinstva govoril o Posojilnici v Zagorju ob Savi ker so iste popolnoma neutemeljene in neresnične. Zahvaljujem načelstvo Posojilnice osebno načelnika gosp. Tomo Koprive-a, da je isto od tožbe odstopilo ter me obvarovalo sodne kazni.

Ciril Havliček.

Opomba uredništva: Radi pomanjkanja prostora te izjave nismo mogli priobčiti v prejšnji številki.

Občno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih.

Občno konsumno društvo v Idriji

priporoča svojim članom bogato zalogo vsakovrstnega blaga. Društvo ima na izbiro moške narejene obleke po najnovejši modi, ženskega blaga vsake vrste, slamnike za moške in otroke itd. Vse po jako nizki ceni. Pri- dite in kupujte, kajti v lastni prodajalni ste najbolje in najcenejše postreženi!

Kosumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča

svojo bogato zalogo specerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franco.

Priporočamo našim gospodinjam

KOLINSKO CIKORIJO!

iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani

Izdajatelja in zalagatelja Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.